

Zpravodaj

02
2016

Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství

Z obsahu čísla:

Zasedání TP Organics / str. 1

Krátce z IFOAM EU / str. 1

ČTPEZ v IFOAM EU / str. 1

BIOSUMMIT 2016 / str. 2

Spolupracujeme... / str. 4

Informační letáky / str. 4

Ročenka 2015 / str. 4

Faremní zpracování ovoce / str. 4

Tiskové zprávy a avíza / str. 5

ČTPEZ – Napsali jsme... / str. 6

Zasedání TP Organics

Dne 5. 12. se v Bruselu konalo zasedání Evropské technologické platformy pro ekologické zemědělství TP Organics. V dopoledních hodinách proběhlo setkání zástupců národních platform, jehož cílem byla výměna zkušeností a poskytnutí informace o činnosti jednotlivých NP a příprava nové strategie TP Organics na následující období. Odpoledne se konala Valná hromada, kde byli zvoleni noví členové Řídicího výboru TP Organics – Marian Blom (Bionext), Marco Schliuter (Öko Obstbau Norddeutschland), Urs Niggli (FiBL), Karin Ulmer (ACT Alliance) a Jiří Leheček (ČTPEZ).

Následující den byl věnován představení výherců soutěže o nejlepší inovace v oblasti ekologického zemědělství. Soutěžilo se ve třech oblastech: zdraví a welfare zvířat, zvyšování produktivity a kvality plodin na orné půdě a transparentnost na trhu s biopotravinami. Za ČTPEZ se zúčastnila M. Eiseltoová.

ČTPEZ v IFOAM EU

Organic Farming Innovation Award

ČTPEZ iniciovala výběr farmy pro účast v soutěži Organic Farming Innovation Award, jejíž účastníci se následně mohou zúčastnit 19. Světového kongresu IFOAM v Indii. Za ČR nominoval ŘV biodynamickou ekofarmu Bemagro, a. s., která ve spolupráci s ČTPEZ vypracovala prezentaci, jež byla zaslána do soutěže. <https://owc.ifoam.bio/2017>

zemědělství a produkce biopotravin. Kulatého stolu se zúčastnili zástupci jedenácti zemí, za Českou republiku J. Leheček a J. Valeška. Jedním z hlavních problémů postkomunistických zemí byla nedostatečná institucionální sektor. IFOAM EU nyní zpracovává podněty a během roku 2017 bude podávat čtyři až šest menších projektů, které by umožnily efektivní spolupráci na řešení společných problémů tohoto regionu.

Debaty IFOAM – New plant breeding techniques

IFOAM EU uspořádal 30. 11. v Bruselu interní sektorovou debatu na téma „New plant breeding techniques“ (NPBT), na kterém vystoupili vědci, zástupci nevládních organizací i politici. Setkání mělo za cíl otevřít diskusi o (ne)využívání těchto hraničních šlechtitelských postupů v EZ. Evropská komise v současné době připravuje legislativní interpretaci, která vytvoří právní mantinely pro používání a označování NPBT v Evropě. Předpokládá se, že podoba předpisu může mít výrazný dopad na další rozvoj ekologického zemědělství v Evropě. Potenciální hrozbou je kontaminace prostředí materiály, které právně nemusí být za GMO považovány, ale fakticky jimi jsou (alespoň dle názorů většiny vědců). Legislativa, která určuje, zda se o GMO jedná, či nikoli, je totiž desetiletí stará a neodpovídá současným vědeckým postupům v oblasti biotechnologií. Velkou otázkou je, jak se k problematice postaví sektor EZ. V případě, že NPBT za GMO považované nebude, nebude jejich použití ani v rozporu s nařízením Evropské komise o ekologické produkci a de iure se bude smět používat. Bude tedy záležet na sektoru, zda si v takovém případě vymůže zákaz pro EZ s příslušnými podmínkami koexistence, nebo přijme některé „bezpečnější postupy“, případně bude spoléhat jen na tradiční šlechtitelské s rizikem kontaminace, ale i proměškáním technologického pokroku. Sektor tak v brzké době čeká choulivé rozhodování o principech, etice, případných ziscích a ztrátách. Je nutné zdůraznit, že ani nejnámennější představitelé EZ nejsou v této záležitosti jednotní. Za ČTPEZ se setkání zúčastnil J. Leheček.

Krátce z IFOAM EU

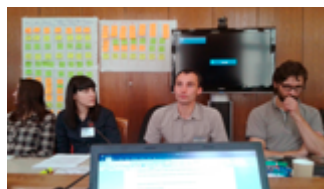
- IFOAM vydalo tiskovou zprávu, ve které kritizuje aktuální nastavení Společné zemědělské politiky 2014–2020 a absenci účinných nástrojů pro řízení a přímé investice směřující k trvale udržitelnému rozvoji. Upozorňuje, že většina stávajících nástrojů je omezena na podporu jednotlivých zemědělských postupů a nevede k podpoře komplexního přechodu k udržitelnému zemědělství. Argumentace je podložena výsledky studie „Organic farming and the prospects for stimulating public goods under the CAP 2014–2020“, kterou vypracoval FiBL.
- Byla spuštěna webová platforma OK-Net Arable, která si klade za cíl vyplnit informační mezeru mezi ekologickými zemědělci, poradci a vědci napříč Evropou. Web má deset jazykových mutací a je přehledně členěn dle klíčových témat EZ na orné půdě: kvalita a úrodnost půd, hospodaření s živinami, plevele a ochrana proti škůdcům a nemocem. Poslední kategorie se potom věnuje zvláštním plodinám.
- V Bruselu se 12. 12. 2016 uskutečnila Rada ministrů zemědělství, jež měla mimo jiné na programu shrnutí výsledků Trialogu (Evropská komise, Evropská rada, Evropský parlament) o návrhu nařízení o ekologické produkci. Na jednání nejvýrazněji vystoupil český ministr zemědělství Marian Jurečka, který mj. navrhl ukončení dlouhotrvajících jednání, jež uvízla na mrtvém bodě. Dále dodal, že lepší cestou by bylo postupné zkvalitňování současné legislativy. Tento názor zastává i evropský ekozemědělský sektor, do něhož další průtahy vnášejí velkou nejistotu. Mezi nedotazovaná témata patří kromě mnoha jiných problematika skleníků, horizontální legislativa ošiv či decertifikace v případě nálezů reziduí pesticidů.
- IFOAM EU Knowledge network – K. Čapounová je členkou IFOAM EU Knowledge Network, který v rámci své činnosti monitoruje PR aktivity ekozemědělského sektoru v Evropě (screening médií, mediální příprava na kauzy EZ, argumentace atd.)
- IFOAM EU nominoval Jiřího Lehečka do Řídicího výboru TP Organics.

Valné shromáždění IFOAM – Organics International 2020 v Praze?

ČTPEZ ve spolupráci se soukromými subjekty prověřuje možnost uspořádat Valné shromáždění IFOAM 2020 v Praze. V souvislosti s touto možností byl zaslán oficiální dopis ministru zemědělství se žádostí o schůzku a zmapování existujících možností. Definitivní rozhodnutí musí padnout v roce 2017. Dopis je zatím bez reakce.

Kulatý stůl IFOAM EU na Biosummitu v Praze

Dne 15. 11. se konalo setkání zástupců zemí střední a východní Evropy s cílem definovat společné problémy a výzvy těchto zemí v oblasti ekologického

BIOSUMMIT 2016

Ve dnech 14.–15. listopadu se v Praze na Ministerstvu zemědělství konal BIOSUMMIT, dvoudenní konference o ekologickém zemědělství a biopotravinách. Platforma byla odborným garantem a partnerem konference a podílela se na organizaci akce.

Cílem letošní konference bylo zpřístupnit odborné i široké veřejnosti nové poznatky a trendy z oblasti ekologického zemědělství a sdílet vzájemně zkušenosti. Hlavními tématy byly současná a budoucí role ekologického zemědělství v evropské zemědělské politice, úloha v udržitelné produkci bezpečných potravin a jeho potenciál v environmentální oblasti. Zajímavé byly prezentace úspěšných evropských projektů i zkušenosti země střední a východní Evropy. Letošní akce se zúčastnilo přes 250 posluchačů z deseti evropských zemí.

Jak ukazují statistiky, evropský trh s biopotravinami opět roste a pružně reaguje na zvyšující se poptávku. Až o 45 % se za poslední dva roky zvětšil biotrh ve Švédsku, 20% nárůst zaznamenali ve Francii. Většina biopotravin v zemích původní patnáctky pochází z místní produkce, čímž se liší od země střední a východní Evropy. Jak se zdá, s našimi východními sousedy máme mnoho společného. Neradi se sdružujeme do družstev, velká část zemědělské půdy je propachtovaná (ČR, Slovensko, Maďarsko), mladí zemědělci mají jen omezené možnosti dostat se k půdě a spotřebitel má u nás nižší kupní sílu. Množství biopotravin na našem trhu pochází ze zahraničí (u nás například 43 %). Naopak naše bioprodukce se v podobě surovin dobře vyvážá do země s rozvinutějším biotrhem, jako je například Německo nebo Rakousko. Zájem je ale pouze o biosuroviny, možnost vyvážet do těchto zemí hotové biopotraviny je díky tamnímu vysokému lokálnímu patriotismu mizivá.

„Ve starých členských zemích rostl zájem o ekologické zemědělství zespoda, teprve pak postupně vznikaly předpisy a systém dotací. Přechod zemědělců na EZ byl proto více názorovým rozhodnutím, podpořený spotřebitelskou poptávkou. Nové členské země už byly postaveny před hotovou věc. Struktura ekologických ploch proto v našich zemích často odráží spíše snahu o stabilizaci ekonomiky farmy skrze dotaci než přechod na EZ kvůli spotřebitelské poptávce. Spotřebitelé, kterým se bio masivně představilo až v kampaních obchodních řetězců, zase vnímají značku mnohem častěji jako marketingový tah, bez hlubšího kontextu,“ upozornil na rozdílné postoje

v Evropě ve své přednášce Jan Plagge, prezident německého Biolandu, svazu, který zaštiťuje přes 6 000 německých ekozemědělců. Uvedl také, že v letošním roce vstoupilo v Německu do EZ nejvíce farem od roku 1971.

Příjemnou zprávou od přednášejících z Biosummitu je, že Českou republiku považují za ekozemědělského lídra pro střední a východní Evropu. Vděčíme za to především vysokému podílu ekologických ploch, transparentnímu značení, propracovanému kontrolnímu systému a kvalitní administrativě.

„Pokud chcete dotace, ukažte daňovým poplatníkům, že si je ekologické zemědělství zaslouží!“

Nejčastějším argumentem při diskuzích nad vyšší podporou do EZ je nízká domácí bioprodukce. Na poměr mezi vysokým podílem půdy v EZ a malým zastoupením biopotravin na českém trhu (téměř 12 % EZ ploch z celkové zemědělské půdy v ČR a jen 0,7 % podílu biopotravin na celkové spotřebě) je však třeba se podívat podrobněji. Celkem 82 % z EZ v ČR tvoří trvalé travní porosty (TTP), 88 % veškeré ekologické půdy se navíc nachází v LFA, oblastech méně příznivých pro hospodaření. Hodnotit výkon bioprodukce pouhým hektarovým podílem je proto zkrslující. Zemědělská činnost v LFA je z meritů věci nižší než v nížinách, ať už bio nebo nebio. Stát zde navíc za utlumování intenzivního hospodaření dlouhodobě zemědělce plátí.

Odhadovaná hodnota celkové produkce ekologického zemědělství ČR za rok 2014 (včetně té, která je spotřebována přímo v podniku) dosahuje dle Zemědělské účetní datové sítě (FADN) 5,3 miliardy Kč. To představuje 3,9% podíl na celkové zemědělské produkci ČR, což vůči 12% ploše z téměř 90 % ležící v LFA a na travách už není tak špatné.

Má-li se podíl české bioprodukce na našem trhu zvyšovat, nemělo by to v horských a podhorských oblastech být intenzifikací, ale udržením produkce doma. Zájem o nákup masa (nejen) v biokvalitě je

u nás mizivý, takže jediným řešením pro zemědělce často zůstává prodej zástavu do zahraničí.

Výzvou pro Českou republiku by mohlo být naopak rozšiřování ekologických ploch na orné půdě. Ta ekologická tvoří nyní jen 2 % z celkové orné půdy v ČR, což je výrazně méně než u jiných členských zemí. (Například Švédsko má 15 %, Rakousko 14 %, Estonsko 11 %, Finsko, Itálie a Lotyšsko okolo 9–10 %.) Čeští zemědělci se však na bio bojí přecházet, obávají se vyšší pracovní a ztráty výnosu. Vzhledem k tomu, že kvalita konvenční orné půdy dlouhodobě klesá, mohl by přechod na ekologii přitom v některých oblastech nabídnout řadu environmentálních benefitů, počínaje údržbou a zvyšováním půdní úrodnosti. V oblasti kvalitního poradenství, které je v rostlinné produkci k přechodu z konvence na bio třeba, máme proti svým západním sousedům stále co dohánět.

Bionet: Ověřování výsledků výzkumu pro potřeby ekozemědělců

Jak může poradenství fungovat, ukázal na Biosummitu Andreas Kranzler z rakouské pobočky FiBL.

Projekt Bionet, jehož je koordinátorem, se zaměřuje na přenos a optimalizaci nových poznatků do praxe formou praktického ověřování a výměny zkušeností přímo na farmách.

„Existuje velké množství výsledků výzkumů. Naším cílem je přizpůsobit je podmínkám, ve kterých hospodaří naši zemědělci. Je také hodně inovativních zemědělců, kteří dělají vlastní pokusy. Naším cílem je najít cestu, jak jim v tom pomáhat a jak jejich praktické poznatky zužitkovat,“ říká Andreas Kranzler. Ekologické zemědělství není standardizované a je založeno na respektování přírodních procesů. Výsledky pokusů v jedné lokalitě jsou potom často jinde nepoužitelné. Základem rozvoje EZ je proto optimalizace produkce v různých oblastech.

Bionet je dnes velmi dobře propracovaná síť farmářů a poradců, kteří od roku 2005 vzájemně sdílí své zkušenosti a znalosti na základě praktického testování výsledků. Síť dnes čítá více než 70 subjektů. Při praktickém testování se zaměřují na řešení aktuálních problémů, na kterých spolupracují jak s ekologickými zemědělci, tak s místními výrobci. Tímto způsobem probíhá v Rakousku testování vhodnosti vybraných odrůd obilnin či luštěnin. O výsledcích

jednotlivých pokusů se pravidelně informují formou tištěného i elektronického newsletteru.

www.bio-net.at

Evropské zemědělství 2030: Od výnosů k ekosystémovým službám

Že není snadné vysvětlit odborné veřejnosti přínosy EZ, potvrdili jak Jan Plagge z *Bioland*, tak Beate Huber ze švýcarského výzkumného ústavu *FIBL*. Na konferenci představili ambiciózní vizi rozvoje ekologického zemědělství do roku 2030. Dokument *Organic 3.0* definuje aktuální slabiny ekologického sektoru a navrhuje strategie pro další rozvoj. Mezi jeho cíli je např. z 1 % dosáhnout více než 10% podílu na světovém trhu s potravinami.

„Ekologické zemědělství může přispět k řešení aktuálních problémů zemědělství, ve světovém měřítku má zatím jen malý dopad,“ přiblížila vizi Beate Huber. „Musíme proto nabídnout svá řešení i pro širší uplatnění.“

Mezi výzvy, kterým by se měl sektor EZ v budoucnu věnovat, patří ekologická intenzifikace (zejména snížení rozdílů mezi konvenčními a bio výnosy), náchylnost ekozemědělského systému k podvodům či kvantifikace mimoprodukčních přínosů EZ.

Zemědělství je třeba vnímat v širším sociálně-environmentálním rozměru, kde hlavním měřítkem úspěšnosti nejsou pouze výnosy, ale poskytnuté ekosystémové služby. „Musíme umět vycíslit skutečné náklady spojené s pěstováním a výrobou potravin, včetně ceny negativních dopadů, které mají tyto činnosti na společnost

a prostředí. V tomto jsme ve shodě s dalšími názorovými skupinami, a proto je důležité s nimi začít spolupracovat.“

V Evropě se za důležité kroky k dalšímu rozvoji EZ považují:

- Dokončení revize evropského nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, kde již druhým rokem probíhá ostrá diskuze nad stanovením limitu reziduí pesticidů u biopotravin a zavedením transparentních pravidel při nezaviněné kontaminaci.
- Vjasnění postoje EZ sektoru k existenci nových biotechnologií, při kterých dochází k manipulaci s DNA – k dalšímu rozvoji EZ musí být bezpodmínečně rozhodnuto, zda budou nové biotechnologie podobně jako GMO považovány za neslučitelné s principy EZ (problémem je např. jejich složitá detekovatelnost), a s tím úzce související zabezpečení svobody volby výběru pro farmáře i veřejnost.
- Nová reforma SZP, která by měla klást větší důraz na platby za poskytování ekosystémových služeb. Zamýšlený přesun od plošných podpor na hektar směrem k podpoře udržitelné zemědělské praxe, který se očekával od Společné zemědělské politiky v období 2014–2020, se nekoná. Evropská skupina IFOAM proto chystá návrh nové reformy SZP po roce 2020. Jeho hlavní změnou bude sloučení obou pilířů podpor (přímých plateb a PRV) do jednoho pilíře podpořeno označením „Public Goods Payments“ (platby za veřejné statky).

■ Nabídnutí EZ jako řešení změny klimatu – využití potenciálu, který nabízí systém EZ a jemu podobné zemědělské systémy, zejména v jejich lepší schopnosti vázat uhlík v půdě.

■ Některé evropské státy s potenciálem ekologického zemědělství pracují. Např. Německo schválilo Akční plán na řešení klimatické změny do roku 2030, kde je jedním z cílů navýšení podílu půdy zařazené do EZ na 20 % do roku 2030 (dnes dosahuje podíl 6,3 % zemědělské půdy).

(Další informace o směřování evropského ekologického zemědělství najdete v dokumentu *Transforming Food and Farming (An Organic Vision for Europe in 2030)*, <http://www.ifoam-eu.org/en/what-we-do/vision-2030>).

Biosummit nabídl posluchačům kvalitní zastoupení spikrů i dobře volená témata k diskuzím. Pokud stoupající kvalita akce vydrží i v budoucnu, mohla by se konference stát místem, kam se vyplatí zajít, pokud chcete získat hlubší vhled do problematiky ekologického zemědělství, načerpat inspiraci nebo se potkat s významnými představiteli sektoru z celé Evropy. Akci pořádá Felicius, o. p. s., odborným garantem je Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství.

Prezentace přednášejících jsou zveřejněny na webu konference <http://www.biosummit.eu>.

Souhrnná zpráva s výstupy konference je dostupná na webu Bioinstitutu <http://bioinstitut.cz/cz/projekty-spoluprace>

Dejte o sobě vědět na Organic Eprints!

Organic eprints

Spolupracujeme...

Projekty EIP

ČTPEZ se aktivně podílela na výběru inovačních zprostředkovatelů při přípravě operačních skupin iniciativy Evropského inovačního partnerství (EIP) v rámci PRV. V současné době má platforma mezi svými členy dva inovační zprostředkovatele, kteří zpracovali projekty s tematikou EZ.

Projekt biofarmy Sasov (broker T. Klejzar) – Separace listků a stonků leguminóz (separace listků vojtejšky za účelem zvýšení množství proteinů v krmivu)

Projekt farmy VH Agroton, s. r. o. (broker prof. Moudrý) – Ekologické pěstování alternativních plodin v podmínkách aridního klimatu i erozního ohrožení (nákup speciálních strojů do EZ)

Life+

V průběhu roku jsme se účastnili přípravy projektu Posílení divokých opylovačů nejen v zemědělské krajině v rámci programu Life+, jehož partnery měly být tuzemské organizace a vědecké instituce s mezinárodní účastí zajištěnou rakouskými a slovenskými partnery. Příprava projektu byla zastavena těsně před odevzdáním z důvodů nesplnění administrativních podmínek ze strany vedoucí instituce FiBL Austria. Opětovné podání projektu se předpokládá v obdobném rozsahu v roce 2017.

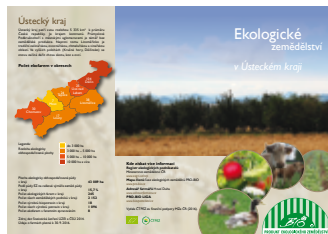
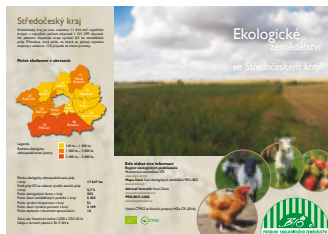
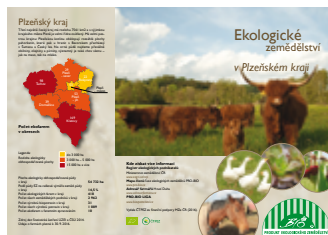
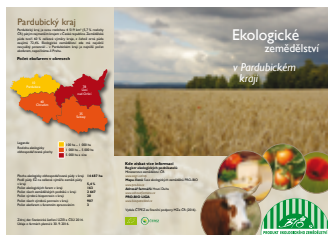
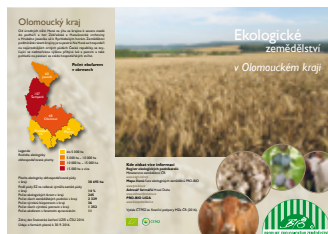
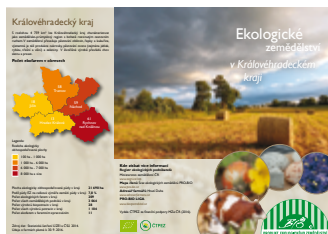
Partnerem Mezinárodní konference KPZ

Spolupracovali jsme na přípravě a organizaci Mezinárodní konference KPZ, která se konala 16.–18. září 2016 v Ostravě. Akce určené zemědělcům, akademikům, aktivistům i spotřebitelům se zúčastnili zástupci z 25 zemí. <http://ostrava.urgenci.net/cz/>

Informační letáky o ekologickém zemědělství v regionech

ČTPEZ připravila další sérii informačních letáků o ekologickém zemědělství v jednotlivých regionech České republiky. Po letáčích o krajích Jihomoravském, Jihočeském, Libereckém, Moravskoslezském, Zlínském a Vysočíně jsou připraveny regiony Středočeský, Pardubický, Královéhradecký, Olomoucký, Plzeňský, Ústecký a Karlovarský. Letáky budou distribuovány na krajských informačních centrech na propagačních akcích MZe, PRO-BIO Ligy, Svazu PRO-BIO a pod.

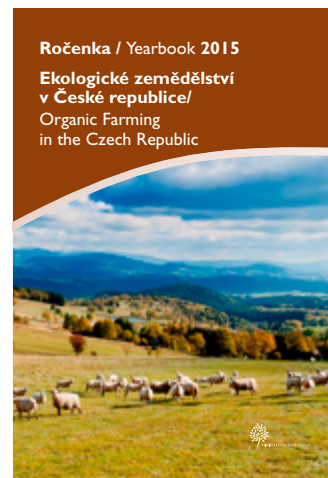

Ročenka 2015

ČTPEZ se podílela na zpracování Ročenky ekologického zemědělství v roce 2015.

Byla vydána Ročenka ekologického zemědělství 2015.

Ročenka obsahuje základní údaje o ekologickém zemědělství v ČR za rok 2015 v rozsahu 88 stran včetně dvacetistránkového shrnutí v anglickém jazyce. Věnuje se základním indikátorům vývoje EZ (tj. údajům o výměře půdy v EZ, počtu hospodářských zvířat a rozsahu pěstovaných plodin a celkovému objemu bioprodukce z ekofarem včetně informace o jejím uplatnění na trhu) a obsahuje údaje o spotřebě biopotravin a velikosti trhu biopotravin v ČR včetně základního mezinárodního srovnání. Doplněny jsou kapitoly o existujících podporách pro EZ, kontrole a certifikaci, výzkumu v oblasti EZ či realizovaných propagačních aktivitách. Ročenku vydává každoročně MZe a vychází již od roku 2006. Publikace jsou k dispozici v elektronické podobě na webu Bioinstitutu: <http://bioinstitut.cz/ekologicke-zemedelstvi/rocenky-ez>

Faremní zpracování ovoce

ČTPEZ koordinovala přípravu autorských textů publikace Faremní zpracování ovoce a zeleniny, která bude vydána v roce 2017.

Na textech spolupracovali jak kontrolní a dozorové orgány, tak faremní zpracovatelé, kteří v dílčích kapitolách poskytli praktické návody pro zpracování faremní produkce, prověřené zejména vlastními zkušenostmi.

„V dnešní době jsou faremní produkty ve stále větší oblibě a prodejnost v České republice, kde jsme přece jen pořád lehce pozadu, je stále na vzestupu. Dá se předpokládat, že dosáhnou úrovně faremního zpracování i prodejnosti, jako je např. v sousedním Rakousku, nám bude ještě chvíli trvat. Já osobně jsem ale v tomto směru optimistka a domnívám se, že typické rodinné farmy s malou zpracovnou budou mít větší šanci na globalizovaném trhu příštích

let,“ říká hlavní autorka a editorka textů paní Diana Benšová z Ekostatu Vlkaneč.

Publikace bude vydána v roce 2017, distribuci bude zajišťovat Bioinstitut, o. p. s.

Tiskové zprávy a avíza

ČTPEZ se podílela na přípravě či distribuci tiskových zpráv svých členů

Zemědělec by neměl vyjet na pole bez rýče

10. 10. 2016

Znat kvalitu své půdy je základní předpoklad kvalitního hospodaření. Získat jednoduše základní informace o jejím stavu je možné tzv. rýčovou metodou. Návod můžete nově zhlédnout v patnáctiminutovém video tutorialu na YouTube kanálu Bioinstitutu.

V názorném instruktážním videu z dílny švýcarského výzkumného ústavu FiBL se můžete naučit hodnotit půdu pomocí několika krátkých testů. V tutorialu zjistíte jak postupovat při zjišťování kvality půdy rýčovou metodou – od odběru vzorku pomocí rýče přes posouzení vrstev půdy, její barvy a vůně; prstovou zkoušku k hodnocení textury a struktury; určení obsahu vápníku; sledování růstu kořenů až po zkoušku shozem.

Video je výborným výukovým materiálem pro všechny zemědělce se zájmem o aplikaci šetrných postupů na orné půdě. Informace mohou ocenit nejen ekologičtí a konvenční zemědělci, ale také KPZ komunity, zahrádkáři či příznivci permakulturního zemědělství.

Nový tutorial je dalším z řady praktických instruktážních filmů zaměřených na environmentálně šetrné agrotechniky, které nově připravuje švýcarský výzkumný ústav FiBL, pro Českou republiku ve spolupráci s Bioinstitutem, o. p. s. Vybraná videa doplněná českými titulkami můžete zhlédnout na YouTube kanálu Bioinstitutu Olomouc. V nabídce zde najdete dokumenty s tematikou zemědělské mechanizace umožňující redukovat zpracování půdy, videa o půdě a jejím významu pro člověka či záznamy přednášek významných evropských představitelů z oblasti ekologického zemědělství (např. prof. Urs Niggli – srovnání ekologického a konvenčního zemědělství či Martin Ott – chov krav v EZ).

Všechny filmy jsou opatřeny českými titulky, které je před sledováním možné spustit ve funkci „nastavení“ v pravém dolním rohu videa. Více na www.bioinstitut.cz

3. Evropské setkání KPZ v Ostravě: Jak zkrátit cestu k jídlu

29. 8. 2016

Ve dnech od 16. do 18. září se v Ostravě konalo setkání evropských organizací a komunit, které se zabývají komunitou podporovaným zemědělstvím (KPZ). Cílem setkání více než stovky lidí z celé Evropy bylo, vedle sdílení zkušeností, také strukturalizovat a upevnit rychle se rozvíjející hnutí.

Hnutí Komunitou podporovaného zemědělství (KPZ), které vzniklo v 70. letech 20. století v Japonsku, dnes čítá v Evropě více než šest tisíc iniciativ a téměř jeden milion podílníků. Zájemců o tento typ blízké spolupráce komunit se zemědělci a producenty potravin stále rapidně přibývá. Systém vzájemného sdílení rizik a výhod mezi producentem potravin a podílníky nabízí totiž funkční model krátkého distribučního řetězce bez zapojení třetích stran. Je tak nezpochybnitelnou podporou místních ekonomik, navíc s výrazným sociálním a solidárním aspektem.

V rámci setkání byla poprvé zveřejněna Evropská deklarace KPZ, která definuje, jak evropské hnutí chápe komunitou podporované zemědělství, a měla by mimo jiné omezit možnosti případného zneužití pojmu pro komerční účely. V pracovních skupinách se účastníci seznámili s výsledky výzkumu o KPZ či s konceptem evropského výukového programu „Be part of CSA“ („Zapoj se do KPZ“), který bude v Evropě poskytovat místním komunitám znalosti, dovednosti a kompetence k snadnějšímu vytváření a udržování fungujících skupin KPZ. Diskutovala se problematika přístupů zemědělců k půdě (access to land) a zábory půdy (land grabbing), které nabývají i v Evropě stále většího významu. Akce se zúčastnila řada významných osobností z oblasti solidární

ekonomiky a agroekologie, jako je Judith Hitchman (URGENCE), Peter Volz (Agronauten), Denis Carel (AMAP) či Eva Torremocha (IFOAM), kteří se na evropské úrovni aktivně zabývají právy drobných zemědělců a sociálními dopady stávajících agro-potravinářských komplexů.

„Zapojení do systému KPZ představuje pro zemědělce významnou stabilizační složku ekonomiky podniku a pro řadu malých statků může být zajištěním odbytu celé jejich produkce,“ komentuje rychlý vývoj hnutí v Evropě i u nás Jan Valeška z PRO-BIO LIGY, která se aktivně na rozvoji KPZ v České republice podílí. Upozorňuje, že KPZ nabízejí podílníkům pravidelný přísun potravin za cenu odpovídající potřebám a možnostem zemědělců i podílníků, produkce je navíc zajišťována na základě principů udržitelnosti, buď v systému ekologického zemědělství nebo v souladu s ním.

„Máme stále menší možnost ovlivňovat cenu a kvalitu našeho jídla. Spotřebitelé zapojení do komunitou podporovaného zemědělství si však mohou svého farmáře vybrat. KPZ zároveň drobným zemědělcům umožňuje svobodně rozhodovat o vlastní produkci a vyjednávat si odpovídající cenu. Cesta jídla je tak krátká a transparentní, pěstitelé nejsou anonymní a odběratelé nejsou obětmi marketingových triků obchodních řetězců,“ říká Karolína Šilná z Ekumenické akademie, která ostravské setkání spoluorganizuje a dlouhodobě se zabývá tématy potravinové suverenity.

V České republice je přibližně 30 KPZ (zhruba 1,4 tisíc lidí) se zaměřením převážně na produkci zeleniny a ovoce. Nejvíce KPZ se nachází v Praze a Moravskoslezském kraji. Mezi evropské země s největším počtem lidí zapojených do KPZ patří Francie (až 320 tis.), Švýcarsko (26 tis.) a Nizozemí (25,5 tis.). Sektor se velmi rychle rozvíjí.

Akci organizovala URGENCE – evropská síť KPZ a PRO-BIO LIGA ve spolupráci s Ekumenickou akademií a Českou technologickou platformou pro ekologické zemědělství. Akce byla financně podpořena Evropskou komisí v rámci programu Erasmus+, International Visegrad Fund a Evropskou unií.

Pachtovní smlouvy, které ocení ekozemědělci

29. 8. 2016

V srpnu vyšla aktualizovaná Metodika půdního průzkumu zemědělských pozemků určená pro pachtovní smlouvy. Nově nabízí i návrhy řešení v případech, že v době pachtu dojde na pozemku ke zlepšení půdní kvality. To vedle vlastníků ocení zejména ekologičtí zemědělci. Diskuze nad smyslem ekologického zemědělství se tak pro jednu posouvá od debat nad kvalitou biopotravin k reálnému měření přínosů v podobě zhodnocených pozemků.

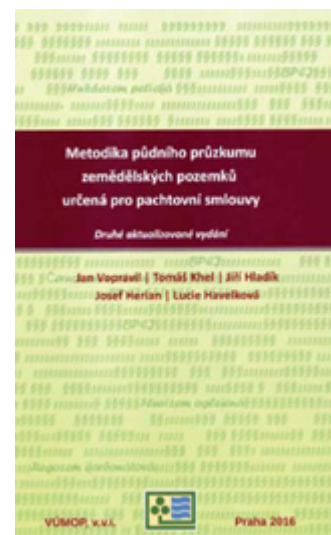
Kvalita půdy a půdní úrodnosti je dnes diskutované téma. Užívání nevhodných agrotechnik, orientace převážně na intenzivní produkci tržních plodin i klimatické změny s řadou extrémních výkyvů přispívají velkou měrou k degradaci půdní úrodnosti. V České republice hraje navíc významnou roli také specifická vlastnická struktura zemědělské půdy. Pouze na

jedné pětině půdy u nás hospodaří její majitelé, zároveň máme i největší půdní produkční bloky (souvislé půdní plochy zemědělské půdy, převážně s pěstováním monokultur) v Evropě.

Významná část zemědělských pozemků je přitom paradoxně rozdělena mezi velké množství vlastníků. Jednotlivé parcely mají díky malé velikosti nízkou prodejní cenu, nevhodné tvary a často je k nim i omezený přístup. Vztah vlastníků k údržbě půdní kvality těchto pozemků je díky tomu pochopitelně malý, ochota a v podstatě i možnost s pozemkem cokoliv dělat je mizivá. Tato zakonzervovanost logicky nahrává zejména velkým nájemcům, kteří na těchto pronajatých plochách hospodaří. Jen málo z nich má přitom zájem o to, aby majitelé nějakým způsobem omezovali jejich formu hospodaření. Podmínku uchování kvality půdy v rámci pachtu má v současné době minimum smluv, ale zájem strmé stoupá. Hodnotu půdy si totiž začínají uvědomovat nejen investiční společnosti, ale i jednotliví vlastníci. To potvrzuje i zcela rozebrané první vydání metodiky, která vyšla před dvěma lety.

„Zájem mají zejména církve, které dostávají zemědělskou půdu zpět v restitucích a často jí následně pronajímají,“ říká Ing. Jan Vopravil z Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy a jeden z autorů metodiky. „Příjemně nás překvapil nečekaně velký zájem pachtýřů, kteří se nestydí za to, jak hospodaří. Velmi často jsou to ekologičtí zemědělci.“ Za přelomový považuje Jan Vopravil zájem státu, který v údrži kvalitě půdy pomocí pachtovních smluv vidí výrazný potenciál. „Jsme rádi, že se v tomto ohledu dobře rozvíjí spolupráce. Prvním krokem by měla být tvorba metodiky pro potřeby Státního pozemkového úřadu při pronajímání státní půdy. Současně s Ministerstvem zemědělství připravujeme projekt, který by měl zajistit lepší dostupnost rozborů půdy všem zájemcům, kteří o ně projeví zájem,“ komentuje Jan Vopravil přístup státu. Podpořit ochranu zemědělské půdy přes samotné vlastníky či hospodáře je klíčové. To, co stát investuje do podpory, se mu několikanásobně vrátí v lepší odolnosti půdy a krajiny vůči suchu, povodním a dalším extrémním jevům.

I druhé vydání „Metodiky půdního průzkumu zemědělských pozemků určené pro pachtovní smlouvy“ ocení jak ti, kteří na zemědělské půdě hospodaří, tak její vlastníci. Publikace nabízí detailní postupy jak získat informace o stavu půdy v době uzavření

pachtovní smlouvy i po jejím ukončení. Vlastníkovi umožňuje vyhodnotit změny, které na pozemcích, resp. půdě v době pachtu nastaly, pachtýři naopak může poskytnout určitou ochranu před možnými nařčeními ze strany vlastníků, že byl jejich majetek poškozen jeho nesprávným hospodařením. V aktualizované verzi najdete nově i postupy co dělat, když se v průběhu pachtu kvalita půdy nezhorší, ale zlepší. Autoři tak vychází vstřícně podnětům a zkušenostem uživatelů, které nashromáždili po vydání první publikace před dvěma lety.

Metodika přehledně popisuje postup a metody půdního průzkumu, jehož výsledkem je základní popis stavu půdy na propachtovaném pozemku před a po skončení pachtu. V případě, že došlo k poškození

půdy a zásadnímu zhoršení půdních charakteristik, nabízí návrh nápravná opatření směřující k uvedení půdy do původního stavu nebo vyčíslení finanční kompenzace. Nově je řešeno, co lze dělat, pokud se půdní vlastnosti zlepšily a pozemek má vyšší zhodnocení, než měl na počátku pachtu. Tato skutečnost by měla být signálem pro vlastníka pozemku, že je mu o půdu dobře pečováno, a měl by to zohlednit v ceně pachtu pro další období, případně době jeho trvání (např. prodloužení).

Typ půdního průzkumu si může volit vlastník či pachtýř půdy podle vlastních požadavků a odvíjí se od podmínek konkrétního pozemku. Možný je základní půdní průzkum – popis stavu půdy, klasifikace a profilyce půdy na předmětném pozemku,

odběr směsných porušených půdních vzorků pro stanovení základních charakteristik půdy nebo rozšířený půdní průzkum – další analýzy a specifické činnosti (penetrometrický průzkum, stanovení obsahu rizikových látek a prvků v půdě, popř. odběry neporušených půdních vzorků k určení fyzikálních vlastností půdy).

Základní půdní průzkum může zajistit v podstatě jakákoliv společnost, která se kvalitou půdy zabývá. Posuzovatel musí mít odborné zaměření na půdní průzkum a být vybaven adekvátní technikou. Půdní analýzy musí být prováděny pouze v akreditovaných laboratořích. Pro většinu smluv je dostačující základní půdní průzkum. V případě existence dalších rizik je navržen i rozšířený průzkum, který se zabývá

obsahem rizikových prvků a látek. Ten využívají zejména majitelé pozemků, u kterých hrozí riziko kontaminace. Cena průzkumů je rozdílná a pohybuje se od pár set korun výše. Součástí metodiky je také praktická pomůcka – vzorová pachtovní smlouva. Stačí v ní v podstatě doplnit osobní údaje, vyšší pachtovného, sankci a dobu, na kterou je smlouva uzavírána.

Tištěná verze publikace Metodika půdního průzkumu zemědělských pozemků určená pro pachtovní smlouvy je k dispozici v knihovně VÚMOP, v. v. i. (Žabovřeská 250, Praha 5, 156 27) a stojí 50 Kč. V elektronické formě je zdarma stažitelná ze stránek <http://knihovna.vumop.cz/documents/1144>.

Koordinační tým ČTPEZ

Mgr. Pavlína Samsonová

koordinátor platformy
info@ctpez.cz

Ing. Mgr. Martina Eiseltová

TP Organic
eiseltova@vurv.cz

Mgr. Kateřina Čapounová

projektový koordinátor, komunikace
media@ctpez.cz
602 522 335

Mgr. Ing. Jiří Lehejček

IFOAM
ifoam@ctpez.cz
732 978 118

Ing. Andrea Hrabalová

projektový koordinátor
andrea.hrabalova@ctpez.cz
737 852 515

ČTPEZ – Napsali jsme...

Týdeník Zemědělec

- Za evropskými vizemi kulháme [Zemědělec č. 50](#)
- České biovinářství v roce 2016 [Zemědělec č. 46](#)
- Pacht a zlepšení půdní kvality [Zemědělec č. 38](#)
3. Evropské setkání KPZ v Ostravě: Jak zkrátit cestu k jídlu [Zemědělec č. 38](#)
- Šetrné agrotechniky na YouTube [Zemědělec č. 33](#)
- Hrozí monopolizace trhu s osivem? [Zemědělec č. 29](#)

Agrobáze

- Co nabídl Biosummit 2016 [Agrobase 16/12](#)
- O české biohovězí je zájem v zahraničí. Najít jej na domácím trhu je zatím obtížné. [Agrobase 16/10](#)
- Biomléko – alternativa v době mléčné krize? [Agrobase 16/8](#)

Zpravodaj připravili:

Kateřina Čapounová
media@ctpez.cz

Adresa koordinátora ČTPEZ:

Bioinstitut, o. p. s.
Ondřejova 13
779 00 Olomouc

Kontakt ČTPEZ:

info@ctpez.cz
www.ctpez.cz

